

Kiharakarvaisten noutajien jalostuksen tavoiteohjelma

Kiharakarvaisten noutajien rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma
Hyväksytty Kiharakerho ry-Curlyklubben 23.7.2006
Hyväksytty Suomen Noutajakoira järjestön yleiskokouksessa pp.kk.vuosi
Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt pp.kk.vuosi

Sisällys:

1. Yhteenveto	3
2. Rodun tausta	4
3. Järjestöorganisaatio ja Kiharakerhon historia	5
4. Nykytilanne	4
4.1. Populaation koko ja rakenne	6
4.2. Luonne ja käyttöominaisuudet	10
4.3. Terveys	11
4.3.1. PEVISAan sisällytetyt sairaudet	11
4.3.2. Muut Suomessa todetut sairaudet	12
4.3.3. Yhteenveto rodussa todetuista sairauksista	13
4.4. Ulkomuoto	14
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	15
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	16
6.1. Visio	16
6.2. Rotujärjestön tavoitteet	16
6.2.1. Populaation kokonaistila ja rakenne	16
6.2.2. Luonne	16
6.2.3. Terveys	17
6.2.4. Ulkomuoto	17
6.3. Rotujärjestön strategiat	17
6.4. Uhat ja mahdollisuudet	19
6.5. Varautuminen ongelmiin	19
6.6. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	20
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	22
8. Lähteet	23
9. Liitteet	24

1. Yhteenveto

Kiharakarvainen noutaja tulee säilyttää kauniina ja toimivana koirana. Rotu ei saa jakautua erillisiin käyttö- tai metsästys- ja näyttelylinjoihin vaan kauniin koiran on kyettävä toimimaan alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan pienriistan talteenottajana. Nykyäänkin se on erinomainen apulainen metsästäjälle, mutta yhä useammin rodun edustajat toimivat myös muunlaisina harrastuskoirina. Silti rodunomaisten käyttöominaisuuksien vaaliminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä ne tekevät kiharakarvaisesta noutajasta monipuolisen ja mukavan metsästys-, seura- ja harrastuskoiran.

Rodun populaatio on pieni niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin. Perinnöllisen vaihtelun säilymisestä tulee huolehtia käyttämällä koiria monipuolisesti jalostukseen. Yksittäisellä koiralla ei saa olla liian paljon jälkeläisiä. Pienen populaation vuoksi kansainvälisen yhteistyön tekeminen eri maiden kasvattajien ja rotujärjestöjen kesken on välttämätöntä.

Turkki on rodun silmiinpistävin tunnusmerkki. Kiharat ovat parhaimmillaan pieniä ja tiiviitä eikä koiralla saa olla paljaita kohtia karvapeitteessä. Vaikka kiharakarvainen on noutajista suurin, sen tulee olla tyylikäs. Jatkossakaan rotua ei saa jalostaa kohti äärityyppejä vaan sen tulee säilyä samankaltaisena kuin se on jo satoja vuosia ollut.

2. Rodun tausta

Kiharakarvainen noutaja kuuluu noutavana lintukoirona FCI:n roturyhmään 8 ja sitä käytetään pienriistan talteenottoon. Rodunomaiset koemuodot ovat noutajien taipumus- ja metsästyskokeet. Alkuperäisen tehtävänsä lisäksi kiharakarvaiset noutajat ovat Suomessa perhe- ja harrastuskoiria. Alkuperäisessä tehtävässä vaaditut ominaisuudet ovat samoja, joiden ansiosta kiharat ovat erinomaisia ”moderneissa” tehtävissään. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että jalostukseen käytetään vain alkuperäisessä työssä menestyviä koiria. Metsästyksen ollessa urbanisoitumisen myötä yhä harvemman ihmisen harrastus, alkuperäisessä tehtävässä tarvittavia ominaisuuksia voidaan testata noutajien taipumus- ja metsästyskokeissa.

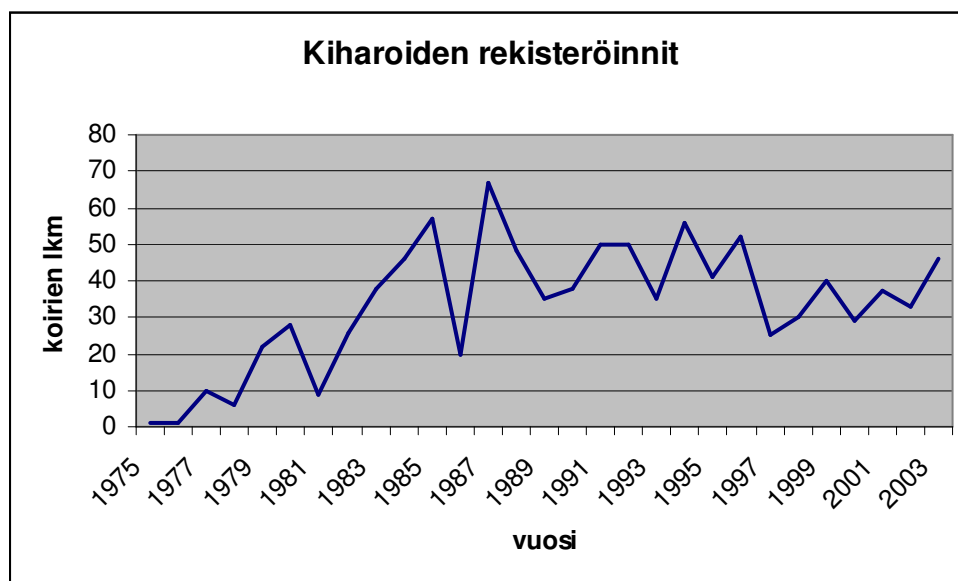
Kiharakarvainen noutaja on yksi vanhimmista noutajaroduista, ellei jopa vanhin. Kiharakarvainen noutaja on vanhin rotu, jota on laajasti käytetty noutavana lintukoirona kotimaassaan Englannissa. Rotutyypiltään kiharakarvaista noutajaa muistuttavia koiria on ollut olemassa ainakin 400 vuotta ja on hyvin todennäköistä, että tämä St Johnin koira on englantilaisen vesikoiron (English Waterdog), irlanninvesispanielin ja villakoirankin takana.

Aluksi noutajarodut jaettiin karvatyypin mukaan, eikä niitä ollut kuin kaksi: kihara ja aaltokarvainen. Nykyinen sileäkarvainen noutaja on syntynyt aaltokarvaisesta noutajasta, ja niiden keltaisista pennuista kehittyi kultainennoutaja-rotu. Alun perin kiharakarvaiset noutajat toimivat varsinkin riistanhoitajien koirina.

Englannin Kennelklubi on pitänyt rotukirjaa vuodesta 1854 lähtien. Ensimmäistä kertaa kiharakarvaisia noutajia esiintyi näyttelyssä vuonna 1860 Birminghamissa.

Ensimmäinen Suomen Kennelklubin kantakirjaan merkitty noutaja oli kiharakarvainen Nigger. Se rekisteröitiin vuonna 1899. Niggerin omisti helsinkiläinen apteekkari Ernst Jäderholm. Koira oli syntynyt Englannissa maaliskuussa 1898, mutta sen kasvattaja ja vanhemmat olivat tuntemattomia Kennelklubin rekisterin mukaan.

Niggerin saapumisen jälkeen kului melkein 80 vuotta ennen kuin seuraava kiharakarvainen noutaja tuli Suomeen. Leena Tuominen toi Englannista vuonna 1975 Suomeen mustan nartun KANS & FIN & N MVA, FIN JVA V-78-79 Darelyn Brechan. Tällä nartulla Tuominen aloitti kasvatustyönsä Cardamon kennelissään. Yhteensä Brechalla oli viisi pentuetta, joissa oli yhteensä 30 pentua.

Kuva 1. Suomessa rekisteröidään vuosittain keskimäärin noin 40 kiharakarvaista noutajaa.

3. Järjestöorganisaatio ja Kiharakerhon historia

Kiharakarvaisten noutajien rotujärjestö on Suomen Noutajakoiraajärjestö. Rodulla toimii aktiivisesta myös oma rotua harrastava yhdistys, Kiharakerho ry – Curlyklubben rf. Yhdistys on perustettu vuonna 1981 ja rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet se sai vuonna 1999. Vuoden 2003 lopussa Kiharakerhossa oli 151 jäsentä. Kiharakerhon jalostustoimikuntaan kuuluu jalostusneuvoja sekä kolme jäsentä. Pyrkimyksenä on, että vähintään yksi jäsenistä on aktiivinen kasvattaja. Kerhon hallitus nimeää jalostustoimikunnan vuosittain.

SNJ:n jalostustoimikunnan tehtävä rotujärjestönä on tukea edustamiensa rotujen jalostustoimikuntien työtä. Eri rotujen, myös kiharakarvaisten noutajien, jalostustoimikunnat tekevät itsenäistä työtä omien rotujensa jalostuspäämäärien saavuttamiseksi. Suomen Noutajakoiraajärjestön jalostustoimikunta tarvittaessa tai pyydettyäessä neuvoo ja opastaa edustamiensa rotujen jalostustoimikuntia.

4. Nykytilanne

4.1. Populaation koko ja rakenne

Vuosi	Rek (kpl)	Pentueita	Tuonnit	Kasv	Isät	Emä
2003	46	8	1	6	9	9
2002	33	4	1	4	5	5
2001	37	4	2	6	6	6
2000	29	8	1	6	9	9
1999	40	6	0	5	5	6

Rek = rekisteröityjen pentujen lukumäärä
Kasv = vuoden aikana pentuja kasvattaneiden lukumäärä

Taulukko 1. Rekisteröintimäärät.

Taulukko 1. kertoo, että viiden viime vuoden aikana pentujen rekisteröintimäärät ovat vaihdelleet vuosittain 29:n ja 46:n yksilön välillä. Enimmillään pentueita on syntynyt vuodessa kahdeksan. Tuontikoirien määrä kerrotaan taulukossa omassa sarakkeessaan. Lisäksi taulukossa esitetään vuosittain pentuja kasvattaneiden kenneleiden määrät sekä käytettyjen isien ja emien lukumäärät. Myös tuontikoirien kasvattajat sisältyvät kasvattajien kokonaislukumäärään.

Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin sen keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenit homotsygoituvat. Tehollisen populaatiokoon tulisi minimissään olla noin 200 jalostuskoiraa. Jalostuspohjaa voi laajentaa tehokkaasti vain käyttämällä sekä useita uroksia että narttuja.

$$\text{Tehollinen populaatiokoko } (N_e) = 4 * N_m * N_f / (N_m + N_f)$$

N_m = lisääntyvien urosten määrä, N_f = lisääntyvien narttujen määrä

Vuosina 1999 – 2003 käytettiin jalostukseen 25 kiharaurosta ja 26 -narttua. Tämän perusteella Suomen kiharapopulaation tehollinen populaatiokoko on:

$$4 * 25 * 26 / (25 + 26) = 50,98$$

Tällä kaavalla laskettu tehollinen populaatiokoko on ylioptimistinen arvio, sillä tämä menetelmä antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta. Ideaalissa populaatiossa kaikilla yksilöillä on mahdollisuus pariuuta keskenään (ei valintaa, satunnaisparitus) ja niillä suunnilleen sama määrä jälkeläisiä. Käytetyssä kaavassa ei myöskään oteta huomioon jalostukseen käytettyjen koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Koirien ollessa läheisiä sukulaisia tehollinen populaatiokoko on todellisuudessa pienempi kuin kaava antaa olettaa.

koiran nimi	pentujen määrä
Fairway's Field Of Dreams	23
Caballus Grand Slam	22
Curlicue's Gigolo	22
Caballus Fair Dinkum	22
Heathermead Huxley	19
Oak's Up-And-Coming	16
Caballus Flying Dutchman	15
Fernland All Black	14
Caballus Kittiwake	12
Curlicue's Rock Me	11
Caballus Napoleon	11

Taulukko 2. Käytetyimmät urokset. Tilastossa ovat mukana toukokuun 2004 lopussa korkeintaan 12-vuotiaat urokset, joilla on vähintään 10 pentua.

Keskimäärin kiharakarvaisia noutajia rekisteröidään vuosittain 40 kappaletta. Uroksen liikakäytöksi voidaan lukea yli 10 prosentin osuudet kahtena peräkkäisenä vuotena syntyneistä pennuista tai yli 5 prosentin osuudet sukupolvea kohden syntyneistä pennuista. Sukupolvenväliseksi ajaksi voidaan kiharoilla olettaa noin neljä vuotta. Tällöin liikakäytön rajana kiharakarvaisilla noutajilla voidaan pitää 8 pentua. Tämä täyttyy rodulla usein jo yhdessä pentueessa. Tämän vuoksi rodussa täytyy kiinnittää huomiota myös narttujen liikakäyttöön. Lisäksi käytetyt urokset ovat toisilleen sukua. Aikoinaan Suomessa paljon käytetty uros Blazeaway Out for a Duck (28 pentua) esiintyy kahdeksan viime aikoina käytetyimpien urosten listalla olevan koiran sukutaulussa.

Yhden uroksen vaikutus koko rodun tasolla voi muuttua jo yhdessä sukupolvessa. Kiharoiden historiassakin on esimerkkejä uroksista, joilla itsellään oli vain muutamia pentueita, mutta joiden jälkeläisiä on käytetty hyvin laajalti jalostukseen. Toisaalta, jos jalostusuroksen jälkeläisiä ei käytetä jalostukseen, isoisän vaikutus katoaa rodusta heti seuraavassa sukupolvessa, vaikka sillä itsellään olisi runsaastikin pentueita. Tarkastelemalla uroksen lastenlasten määriä päästään arvioimaan jalostuksen tilaa astetta pidemmällä aikavälillä.

Lisäksi pienessä rodussa myös nartut voivat jättää merkittävän panoksen rodun perimään. Ne voivat itsekin tuottaa paljon pentuja synnyttämällä muutaman ison pentueen, toisaalta niiden jälkeläismäärä voi kasvaa hyvin suureksi myös parin oman pennun lastenlasten kautta.

Seuraavien sivujen taulukoissa (taulukot 3 ja 4) on listattuna vuosina 1989-2003 eniten lapsenlapsia saaneet urokset ja nartut. Yhteensä näinä vuosina syntyi 605 rekisteröityä kiharakarvaista noutajaa. Taulukossa 4. esiintyy narttuja, joilla ei ole tarkasteluajanjaksolla syntynyt lainkaan omia pentuja. Tällöin niiden omien pentujen lukumäärä on taulukossa 0, vaikka niillä luonnollisesti on aikaisemmin syntyneitä jälkeläisiä.

Uros	omat pennut	lastenlapset
Blazeaway Out Foraduck	28	88
Fairway's Field Of Dreams	23	62
Caballus Fair Dinkum	22	61
Tangulls Milfoil	61	46
Blazeaway Wise Crack	9	45
Firfot's Fanto	15	42
Curlicue's Gigolo	22	40
Poet Preacher	3	39
Darelyn Double Dutch	7	38
Cornish Marksman	9	33
Cardamon Garlic	38	33
Darelyn Vincent	17	31
Blazeaway Bowser	5	28
Darelyn Rifleman	1	28
Sentryedge Greylag	10	26
Caballus Out For A Game	8	25
Gladrags Dynamite	7	25
Cardamon Estragon	19	24
Coventry Play Action Pass	1	23
Curlygleann Black Dandy	1	23
Häämörin Redjevreidar	21	21
Caballus Copperman	7	19
Caballus Flying Dutchman	15	19
Darelyn Teal	9	19
Darelyn Orlando	1	19
Daelyb Dixon at Jancliff	7	17
Darelyn Tarman	0	17
Cardamon Laurus	5	15
Midisland Sinbahd	1	15
Darelyn Ulysses	1	14
Häämörin Rimi	9	14
Curlicue's Devoon	21	13
Uved's Onion	0	13
Häämörin Kero	6	12
Ladybrow Bolshan	1	12
Fernland All Black	14	11
Oakleigh Oberon at Kelsmere	3	11
Häämörin Syysuuso	6	10
7 uroksella 8-9 lastenlasta		
7 uroksella 6-7 lastenlasta		
4 uroksella 5 lastenlasta		
6 uroksella 2-4 lastenlasta		
12 uroksella 1 lastenlasta		
Yhteensä 74 eri urosta		

Taulukko 3. Vuosina 1989-2003 eniten lastenlapsia saaneet urokset.

Narttu	omat pennut	lastenlapset
Cardamon Nougat	39	127
Cardamon Sassafras	0	70
Caballus Out for a Blaze	18	64
Wench	0	64
Caballus Electra	9	54
Häämörin Fariini	27	45
Häämörin Fantasia	15	43
Darelyn Tamara	17	36
Absolutis Dopff Extra	24	32
Blazeaway Wodaabe	1	31
Cardamon Elettaria	0	31
Oak's Wild Wish	7	30
Cardamon Pimprenelle	0	30
Brouilly	0	27
Ndoki Inka Princess	1	23
Fairway's Against All Odds	1	23
Oak's Promise	12	19
Darelyn Glenlair Gipsy at Heatherm.	1	19
Littlewickers Kris of Tangulls	0	19
Häämörin Joululempi	8	18
Häämörin Syysseija	6	17
Darelyn Sara Jane	1	17
Darelyn Pollyanna	0	17
Sanmar Seena	0	15
Blazeaway Tempest	1	14
Uved's Blazeaway Sweet Melon	0	14
Rymke vd Dossche Front	0	14
Curlicue's Clown	12	13
Oak's Rhapsody	6	12
Curlicue's Our Dreams	5	12
Cardamon Rosemary	14	10
Kirsty of Sentryedge	0	10
12 nartulla 8-9 lastenlasta		
5 nartulla 6-7 lastenlasta		
6 nartulla 5 lastenlasta		
8 nartulla 2-4 lastenlasta		
13 nartulla 1 lastenlasta		
Yhteensä 76 eri narttua		

Taulukko 4. Vuosina 1989-2003 eniten lastenlapsia saaneet nartut.

Kiharakarvaisten noutajien populaatio on maailman laajuisestikin pieni. Myös tehollinen populaatiokokoo on pieni, muutamilla uroksilla (muun muassa Darelyn Rifleman) on ollut historiassa erittäin suuri vaikutus rodunjalostuksessa. Rodun kotimaassa Englannissa kiharakarvaisia noutajia rekisteröidään vuosittain hieman yli 100 kappaletta. Muita merkittäviä harrastajamaita Suomen lisäksi ovat Ruotsi (50-70 rekisteröintiä/vuosi), Australia (noin 100 rekisteröintiä vuodessa) ja Yhdysvallat (119 rekisteröintiä vuonna 2003 ja 171 vuonna 2004).

4.2. Luonne ja käyttöominaisuudet

Subjektiiivisesti arvioiden koirien luonne on parantunut 80-luvulta, nykyisin koirat ovat avoimempia ja sosiaalisempia kuin aikaisemmin.

Rotumääritelmän mukaan kiharakarvainen noutaja on älykäs, rauhallinen, luotettava sekä rohkea, ystävällinen, itsevarma ja itsenäinen. Tämän lisäksi kihara saattaa myös vaikuttaa pidättyväiseltä. Rodulla on myös vahtimis- ja suojeleluviettiä, mutta silti koirat eivät ole lainkaan aggressiivisia. Työskennellessään kihara on kestävä ja sitkeä.

Rotumääritelmä sanoo kiharoiden alkuperäisen käyttötarkoituksen olevan noutaja. Tässä käytössä tarvittavia ominaisuuksia testataan noutajien taipumuskokeessa sekä metsästyskokeissa. Taipumuskokeessa testataan, onko koiralla riittävästi taipumuksia koulutettavaksi pienriistan noutotehtäviin. Säännöt on pyritty laatimaan niin, että koira, jolla on hyvät taipumukset ja perustottelevaisuus, selviytyy kokeesta helposti.

Keskimäärin kiharakarvaiset noutajat läpäisevät taipumuskokeen 2-vuotiaina. 46 prosenttia koirista läpäisee taipumuskokeen ensimmäisellä yrittämällä, keskimäärin koe läpäistään 2,1 yrityskerralla. (Noutajatietokanta 13.4.2004)

Vuosi	Synt.	Osallistunut	NOU1
1994	49	14% (7 kpl)	8% (4 kpl)
1995	45	33% (15 kpl)	24% (11 kpl)
1996	47	23% (11 kpl)	13% (6 kpl)
1997	34	14% (5 kpl)	15% (5 kpl)
1998	22	31% (7 kpl)	27% (6 kpl)
1999	40	27% (11 kpl)	15% (6 kpl)
2000	27	44% (12 kpl)	30% (8 kpl)
2001	38	44% (17 kpl)	26% (10 kpl)
2002	32	18% (6 kpl)	3% (1 kpl)

synt. = syntyneiden pentujen lukumäärä
osallistunut = taipumuskokeisiin osallistuneiden osuus syntyneistä pennuista
NOU1 = hyväksytysti kokeen suorittaneiden osuus syntyneistä pennuista

Taulukko 5. Taipumuskokeeseen osallistuneet koirat syntymävuoden mukaan

Taulukko 5. kertoo vuosittain syntyneiden koirien määrät, kuinka moni niistä on osallistunut noutajien taipumuskokeeseen ja kuinka moni on läpäissyt kokeen.

Yleensä taipumuskokeeseen osallistutaan koiran ollessa suhteellisen nuori. Vuosina 1994-2002 syntyneistä koirista keskimäärin 27,5 prosenttia on osallistunut taipumuskokeisiin. Viime vuosina (2000 ja 2001) syntyneiden osallistumisprosentti on ollut jopa kiitettävä, 44 prosenttia koirista on osallistunut taipumuskokeeseen. Vuonna 2002 syntyneistä koirista on viimeistään vuoden 2003 aikana 18 prosenttia osallistunut kokeeseen. Tämän ikäluokan osallistumisaktiivisuus vielä kasvaa mitä todennäköisemmin koirien varttuessa.

Noutajien taipumuskokeen lisäksi rodunomaisia taipumuksia testataan noutajien metsästyskokeissa (NOME). Voidakseen osallistua metsästyskokeen on koiran

suoritettava hyväksytysti taipumuskoe. Viimeisen kymmenen vuoden aikana noutajien metsästyskokeisiin on osallistunut 33 kiharakarvaista noutajaa. Ensimmäisenä suomalaisena kiharakarvaisena noutajana Vimpulan Vili Vilperi saavutti käyttövalion arvon vuonna 2003.

Kiharakarvaisia noutajia on satunnaisesti osallistunut luonnetestiin. Viimeisten vuosikymmenien aikana on testattu hieman yli 20 koiraa. Vuosina 2000-2003 on testattu yhdeksän eri koiraa. Suurin osa testatuista koirista on läpäissyt luonnetestin. (Luonnetestitietokanta) Koska kiharakarvaisia noutajia on luonnetestattu suhteellisen vähän, ei voida sanoa miten hyvin koirien luonteet yleisesti vastaavat ihanteellista luonnetta.

Osittain luonnetesti antaa tietoa ominaisuuksista, joihin ei ole ollut ainakaan tähän mennessä tarvetta kiinnittää huomiota kiharakarvaisten noutajien jalostuksessa. Kokonaisuudessa testi kuitenkin antaa koirien ominaisuuksista tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi tarkasteltaessa rodun kokonaistilaa ja suunniteltaessa jalostusyhdistelmiä.

Kiharakarvaisia noutajia kilpailee myös metsästyskoirien jäljestämiskokeissa (18 koiraa 10 vuoden aikana) ja tottelevaisuuskokeissa (21 koiraa / 10 vuotta). Lisäksi yksittäiset rodun edustajat ovat osallistuneet myös agilityyn, vesipelastuskokeisiin sekä palveluskoirakokeisiin.

4.3. Terveys

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Kiharakarvaisen noutajan Pevisa-ohjelma edellyttää, että pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassaoleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla 24 kuukautta vanhempi.

Kiharakerho ei ole asettanut lonkkia tai perinnöllisiä silmäsairauksia koskevia rekisteröintirajoituksia. Raja-arvoja ei ole haluttu asettaa peläten sen johtavan siihen, että nämä raja-arvot ylittävät koirat miellettäisiin jalostuksellisesti erityisen arvokkaiksi. Tällöin saatettaisiin unohtaa muut tärkeät asiat, jotka tulee huomioida kiharajalostuksessa.

Kiharakarvaisilla noutajilla lonkkavian (C-, D- ja E-asteiden) esiintyminen on pysynyt vuosien aikana vähäisenä. Vakavakaan lonkkanivelen kasvuhäiriö eli lonkkavika ei välttämättä heikennä koiran elämänlaatua ja työskentelykykyä. Lonkkadysplasia periytyy polygeenisesti eli sen aiheuttaa useampi geeni. On myös mahdollista, että sen esiintymiseen vaikuttaa yksi tai muutama suurivaikutteinen geeni. Lisäksi ympäristötekijöillä on vaikutuksensa lonkkanivelen kasvuhäiriön esiintymisessä, joten ”geenivirheet” eivät välttämättä näy jokaisessa sukupolvessa. Lonkkanivelen kasvuhäiriöön altistavia ympäristötekijöitä ovat muun muassa koiran ylipaino, nopeakasvuisuus, vääränlainen ruokinta sekä liikunta.

Suomessa ei ole diagnosoitu PRA- tai RD-tapauksia. Muutama HC-tapaus on todettu. Kuitenkin Kiharakerho haluaa, että siitokseen käytetyt koirat tarkastetaan. Muissa maissa, muun muassa Ruotsissa ja Australiassa, on todettu retinopatia-tapauksia eli

verkkokalvomuutoksia, joiden on ERG-tutkimuksella osoitettu olevan muuta kuin PRA:ta eli etenevää verkkokalvon rappeumaa. Breed Predispositions to Disease in Dogs and Cats –teoksen mukaan kiharoidilla esiintyy kahta perinnölliseksi oletettua kaihtyyppiä: Linssin etuosan kaihi (anterior cortical subcapsular) ilmenee 5-8 vuoden iässä ja on hitaasti etenevä. Toinen tyyppi on linssin takaosan kaihi (posterior subcapsular), joka ilmenee 2-4-vuotiailla ja on myöskin hitaasti etenevä. PRA:sta kirja mainitsee, että se todetaan 3-5 vuoden iässä ja johtaa sokeutumiseen 6-7 vuoden iässä. Sen oletetaan olevan autosomaalisesti ja resessiivisesti periytyvä. Tällöin sairastunut koira saa sairauden aiheuttavan geenin molemmilta vanhemmiltaan ja nämä ovat sairauden varmoja kantajia. Satunnaisia linssimuutoksia (ei HC) on raportoitu niin Suomessa kuin muuallakin. Sokeutuneita yksilöjä ei ole tiedossa.

Vuosi	Synt.	Tark.%	A	B	C	D	E
1994	49	24%	67%	12%	8%	12%	0%
1995	45	48%	36%	41%	16%	7%	0%
1996	47	40%	39%	32%	21%	8%	0%
1997	34	32%	36%	18%	18%	27%	0%
1998	22	54%	42%	58%	0%	0%	0%
1999	40	35%	46%	14%	29%	11%	0%
2000	27	77%	52%	7%	26%	14%	0%
2001	38	50%	58%	26%	8%	8%	0%
2002	32	37%	62%	17%	12%	8%	0%

Vuosi = syntymävuosi
 Synt. = syntyneiden pentujen lukumäärä
 Tark. % = lonkkakuvattujen pentujen osuus koko vuonna syntyneistä pennuista
 A-B = lonkkalausunto

Taulukko 6. Lonkkakuvausten tilasto

Kyynärniveliä on kuvattu satunnaisesti, ja toistaiseksi ongelmia ei ole havaittu käytännössä eikä röntgenkuvissa. Tämän vuoksi kyynärniveliä kuvausvelvoitetta ei ole sisällytetty rodun Pevisaan. Koska kiharakarvainen noutaja on isokokoinen ja nopeasti kasvava rotu, muutama olkanivelen ODC-tapaus on tiedossa.

4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Kiharakarvainen noutaja on kaikkialla maailmassa harvinainen rotu, joten se ei juurikaan esiinny puhdasrotuisten koirien sairaustilastoissa. Seuraavia sairauksia tietojemme mukaan esiintyy rodussa.

Epilepsia

Epilepsiatapauksia esiintyy rodussa kaikkialla maailmassa. Suomessa tietoon tulee 2-3 uutta tapausta vuosittain. Idiopaattinen (itsesyntyinen, aito) epilepsia periytyy todennäköisesti useamman geenin säätelemänä. Epilepsiakohtaukset ilmaantuvat tyypillisesti nuorena, koiran ollessa alle 3-vuotias. Oireet ovat usein rajuja, eikä lääkitys aina tehoa. Moni epileptikko on lopetettu 1-2 vuoden kuluessa kohtausten alkamisesta. Epilepsia on merkittävä jalostuksessa huomioitava sairaus. Sen vastustaminen tosin on hankalaa, sillä periytymismallia ei tunneta. Ohjeena

suositellaan, ettei kohtauksia saaneita koiria käytetä jalostukseen, ei uusita yhdistelmää, joka on tuottanut epilepsiaa, eikä mielellään käytettäisi sairaan koiran sisarusiakaan jalostukseen.

Mahalaukun laajentuma ja kiertymä (GDV)

Mahalaukun laajentuma ja kiertymä on sekä nuorille että vanhoille kiharakarvaisille noutajille valitettavan yleinen kuolinsyy, sillä rotu on kookas ja syvärintainen. Jalostuksessa on kiinnitettävä huomiota rintakehän muotoon ja syvyyteen. Rintakehä ei saa olla liian kapea ja syvä.

Laikuttainen kaljuuntuminen (follicular dysplasia)

Karvattomat alueet ovat tyypillisimmin kaulan alla, lavoissa, ristiselässä, takareisissä ja hännän päässä. Kaljuuntuminen alkaa 2-4 vuoden iässä. Kaljuuntuminen aiheutuu karvan murtumisesta tai katkeamisesta. Koiria, joilla on kaljuja alueita, ei pitäisi käyttää jalostukseen, koska sairaudella on todennäköinen perinnöllinen tausta.

Kraniomandibulaarinen osteopatia

Alaleuan luuston kehityshäiriöitä on raportoitu rodussa ainakin Suomessa, Ruotsissa ja USA:ssa. Ongelman periytyvyys on epäselvä. Suomessa todetut tapaukset eivät ole olleet läheistä sukua keskenään. Kraniomandibulaarinen osteopatia ilmenee kasvavilla, nuorilla koirilla leukaperän luun paksuuntumisena ja kipuina. Osa sairastuneista on jouduttu lopettamaan. Hoitona käytetään kortisonia.

Glycogen storage disease (GSD), tyyppi IIIa

GSD on glykokeenin kertymäsairaus, jonka seurauksena maksa toimii epänormaalisti ja koiran maksa-arvot kohoavat. Koirat sairastuvat nuorena. Oireina esiintyy muun muassa heikkoutta, eikä koira kestä rasitusta. Joitakin sairastuneita koiria on Usa:ssa, kantajia on tähän mennessä todettu Usa:n lisäksi Uudesta-Seelannista ja Suomesta. Sairaus on autosomaalisesti ja resessiivisesti periytyvä, yhden geenin aiheuttama ominaisuus. Sen aiheuttavan mutaation tunnistamiseen on kehitetty geenitesti.

Luusyöpä (Osteosarcoma)

Luusyöpä on tilastollisesti merkittävä kuolinsyy vanhoilla koirilla.

Selkäsairaudet (spondyloosi ja sakraalistenooisi)

Kiharakarvaisella noutajalla suurikokoisena rotuna todetaan joskus röntgenkuvissa selkänikamien silloittumia. Niiden käytännön merkitys on vaihteleva.

Sesamluumurtumat (varpaiden nujuluitten murtumat)

Nujuluuumurtumat ovat ehkä yleisin syy nuorten kiharoiden eturaajojen ontumisiin. Osa oireilevista vaatii leikkaushoidon. Murtuneita sesameja todetaan sivulöydöksenä usein vanhemmilla koirilla. Niiden käytännön merkitystä ei ole selvitetty.

Äkilliset sydänkuolemat

Nuoret, alle 1-vuotiaat, koirat kuolevat äkillisesti ilman mitään edeltäviä oireita. Tapaukset ovat harvinaisia, mutta niitä on raportoitu satunnaisesti.

Distichiasista (ylimääräisiä silmäripsiä), entropionia ja ektropionia (silmäluomien asentovirheitä) esiintyy satunnaisesti. Kyseessä on polygeneettisesti

peritytvyä ongelma. Nämä silmäsairaudet aiheuttavat sidekalvon ärtymistä ja silmävuotoa ja vaativat usein kirurgista hoitoa parantuakseen.

4.3.3. Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Terveyskyselyillä on hiljattain kerätty tietoa rodun tilanteesta Suomessa, Ruotsissa ja Englannissa. Kiharakerho seuraa aktiivisesti niiden antamaa lisätietoa rodun sairauksista eri maissa.

Useissa maissa koirakulttuuriin ei valitettavasti kuulu kielteisistä asioista tiedottaminen. Tiedon saaminen sairaustapauksista ja rodussa esiintyvistä ongelmista edellyttää luottamuksellisia ja hyviä henkilökohtaisia suhteita kasvattajiin ja jalostustoimikuntiin. Kiharakarvaisten noutajien harrastajat ovat neljän - viiden vuoden välein kokoontuneet yhteisiin kansainvälisiin tapaamisiin. Ensimmäinen tällainen kokous oli Curly World Seminar Suomessa vuonna 1998. Nämä tilaisuudet luovat otollisen pohjan jalostuksen suuntaviivoista ja rodussa esiintyvistä ongelmista keskustelemiseen.

4.4. Ulkomuoto

Kiharakarvainen noutaja on rakenteeltaan peruskoira, jossa ei ole liioiteltuja piirteitä. Rodun erikoisin ja tärkein tunnusmerkki on sen kihara karva. Nykyiset suomalaiset kiharat vastaavat hyvin rotumääritelmää ja ovat korkeatasoisia.

Rotu on hyvin vanha, eikä se ole juurikaan muuttunut. Vanhoissa maalauksissa kuvatut kiharat tunnistaisi helposti nykypäivänäkin rodun edustajiksi ja useat niistä jopa menestyisivät näyttelykehissä.

Suomalaisten kiharoiden koko vaihtelee jonkin verran. Osa koirista on isoja, jotkut taas ovat liian pieniä. Vaikka kiharakarvainen on noutajista suurin, ei koko saa kasvaa liian isoksi. Äärimmäisen raskas koira ei jaksa työskennellä vaikeassa maastossa siltä vaadittavia aikoja.

Jalostuksessa tulee myös kiinnittää huomiota takaliikkeiden ahtauteen.

Kaikilla uroksilla ei myöskään ole riittävän jaloa, klassista päätä. Monesti näiden koirien pää on ”kaunis koiran pää”, mutta se ei ole tyyppillinen ja toivottu kiharakarvaisen noutajan pää. Kiharan pään tulee olla sekä sivusta että edestä katsottuna kiilamainen. Kuono ja kallo ovat saman pituiset, ja niiden ylälinjat ovat yhdensuuntaiset. Otsapenger on vähäinen.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Edellisessä jalostusentavoiteohjelmassa tavoitteet esitetään suhteellisen väljästi, joten konkreettista listaa toteutuneista tavoitteista ei voida laatia.

Jalostukseen käytetyt koirat ovat täyttäneet PEVISAn määräykset. Monesti ulkomaalaiset jalostuskoiratkin ovat täyttäneet vastaavat vaatimukset, mutta myös muutamia poikkeuslupia on myönnetty.

Kiharakarvaisten noutajien edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on laadittu elokuussa 1999. Siinä sanotaan: ”Yhdistys pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Kasvattajia rohkaistaan itsenäisesti ja oma-aloitteisesti suunnittelemaan yhdistelmiä. Neuvoja, tilastotietoja tai muuta informaatiota tarvitessaan kasvattaja voi kääntyä jalostustoimikunnan puoleen. Koko rotua koskevia tietoja pyritään mahdollisimman paljon julkaisemaan yhdistyksen jäsenjulkaisussa.”

Jo edellistä jalostuksen tavoiteohjelmaa laadittaessa suomalaisten kiharakarvaisten noutajien korkea taso on tiedostettu. Tavoitteeksi on asetettu elegantin ulkomuodon, hyvien käyttöominaisuuksien sekä luonteen säilyttäminen ja tarvittaessa parantaminen. Käyttöominaisuuksissa on menty eteenpäin tai ainakin pysytty 90-luvun tasolla, mikäli sitä mitataan taipumuskokeet läpäisseiden koirien määrällä.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1. Visio

Rodun korkean laadun vuoksi nykypäivän ja tulevaisuuden jalostajien tavoitteena tulee olla rodun säilyttäminen nykyisessä muodossaan. Rotua ei saa jakaa erillisiin näyttö- ja käyttö- tai metsästyslinjoihin vaan kauniin koiran tulee olla toimiva sekä päinvastoin.

Terveystilannetta tulee seurata jatkuvasti, jotta tällä hetkellä rodussa tuntemattomat perinnölliset sairaudet eivät pääse leviämään populaatioon. Sairaita koiria tai sairauksien tunnettuja kantajia ei tule käyttää jalostukseen.

Rodun geenipooli tulee säilyttää mahdollisimman laajana ja mahdollisuuksien mukaan sitä tulisi myös laajentaa entisestään.

Kiharakarvaisen noutajan ulkonäkö pyritään säilyttämään mahdollisimman tarkoin rotumääritelmää vastaavana. Koiran tulee olla elegantti eikä se suuresta koostaan huolimatta saa olla raskas.

Rodun käyttötarkoitus pysynee tulevaisuudessakin ennallaan. Osa koirista toimii jatkossakin alkuperäisessä työssään noutajina, mutta niidenkin ”siviilityö” on toimia ihmisen seuralaisina. Rotujärjestö toivoo, että rodun profiilia monipuolisena harrastuskoirana pystytään nostamaan.

6.2. Rotujärjestön tavoitteet

6.2.1. Populaation kokonaistila ja rakenne

Yksittäisten koirien jälkeläismääriä seurataan, ne eivät saa kasvaa liian suuriksi eli eivät saa ylittää 5 prosenttia 4 vuoden rekisteröintimääristä.

Tärkeää olisi myös saada eri sukuisia jalostuskoiria kantaan esimerkiksi tuontien avulla.

Koska viiden prosentin kiintiö rekisteröinneistä ylittyy helposti nykyisen kokoisessa populaatiossa, tulee myös narttujen käyttöä seurata.

6.2.2. Luonne

Jatkossakin kiharan tulee olla hermorakenteeltaan vahva koira, joka ei ole missään tapauksessa arka. Ihmisiä ja toisia koiria kohtaan kiharakarvainen noutaja on sosiaalinen olematta kuitenkaan yli-innostunut. Uroksien ei tarvitse pitää vieraista uroksista, mutta niitä tulee sietää.

Kiharakarvaisen noutajan toimintakyvyn tulisi olla suuri eli sen tulisi helposti voittaa pelkonsa ja uskaltaa toimia haluamallaan tavalla kohdatessaan oudon ja tuntemattoman asian. Kihara ei saa olla terävä koira vaan sen terävyyden tulisi olla pientä tai kohtuullista. Tilanteen rauhoittuessa hyökkäyshaluja ei saa jäädä jäljelle. Myös puolustushalun tulee olla pieni tai kohtuullinen ja hillitty.

Taisteluhalu on leikki- ja työntekohalua, joka ilmentää toimintatarmoa. Kiharan taistelutahdon tulisi olla suuri tai kohtuullinen.

Kiharan tulisi hallita hermonsa hyvin eli sietää epämiellyttäviä ja uhkaavia tilanteita sekä palautua niiden aiheuttamasta jännityksestä. Ihanteellinen hermorakenne on suhteellisen rauhallinen tai rauhallinen ja varma. Kovuudeltaan kihara saa olla hieman pehmeä tai kohtuullisen kova. Vaikka kova koira unohtaakin epämiellyttävät asiat ja tilanteet nopeasti, koiran koulutuksen kannalta liiallinen kovuus ei aina ole eduksi.

Temperamentiltaan kihara on rauhallinen koira. Luonnetestissä kihara arvioidaan arvostelulla kohtuullisen vilkas. Luoksepäästävyydestä kiharan kuuluu saada maininta hyväntahtoinen, luoksepäästävä ja avoin eikä metsästyskoirarotu luonnollisestikaan saa olla laukausaltis tai laukausarka.

6.2.3. Terveys

Rotujärjestö seuraa jatkuvasti koirien terveystilannetta. Ilmenevien sairauksien leviäminen kannassa pyritään pysäyttämään ennen niiden muuttumista ongelmaksi. Tämän vuoksi myös niiden sairauksien, joita ei ole pystytty osoittamaan suoranaisesti periytyviksi tai joiden periytymistapaa ei tunneta, esiintymistä seurataan jatkuvasti. Niihin suhtaudutaan vakavuudella, mikäli kannassa esiintyy jostakin tietystä sairaudesta useampia yksittäistapauksia.

6.2.4. Ulkomuoto

Rodun ulkomuodollinen taso pyritään säilyttämään edelleen korkeana. Erityisesti rodunomaiseen tyyppiin tulee kiinnittää huomiota, sitä ei saa kadottaa. Turkki on kiharakarvaisen noutajan erityispiirre: kiharoiden tulee olla tiiviitä eikä koirassa saa olla karvattomia laikkuja.

Heikkoja takaosia tavataan rodussa edelleen. Niihin tulee kiinnittää huomiota.

Purennoissa on jonkin verran huomauttamista. Joillakin koirilla ei ole täysin oikeaa leikkaavaa purentaa vaan keskimmäiset etuhampaat ovat rivissä alempana kuin muut etuhampaat. Tämä asia tulee tiedostaa, mutta se ei ole tärkeimpiä kohtia kiharajalostuksessa. Hammaspuutokset eivät ole ongelma rodussa.

Rodun yksilöiden koot vaihtelevat. Rodussa esiintyy jonkin verran pieniä koiria sekä suuria ja raskaita koiria. Osa yksilöistä on luustoltaan hentoja. Koon vaihteluun tulee kiinnittää huomiota ja pyrkiä rotumääritelmän mukaiseen ihannekokoon.

Vaikka kiharakarvainen noutaja on noutajista suurin, iso koko ja säkäkorkeus ei ole itseisarvo. Koira on kokonaisuus, jossa oikea tyyppi ajaa koon ohi.

6.3. Rotujärjestön strategia

Päästäkseen jalostustavoitteisiinsa Kiharakerho antaa rodun kasvattajille jalostusneuvontaa ja ohjaa tarvittaessa lisätiedon pariin. Käytännössä jalostusneuvonta tarkoittaa muun muassa urostiedusteluihin vastaamista, tosin kasvattajat kysyvät mielipidettä urosvaihtoehdoista jalostustoimikunnalta vain harvoin. Lisäksi jalostustoimikunta työstää näyttely-, koe- ja terveystulokset internet-sivuilla ja Kihara-lehdessä julkaistavaan muotoon. Jalostustoimikunta pyrkii myös tiedottamaan

jalostusasioista muun muassa kirjoittamalla artikkeleita yhdistyksen lehteen sekä pitämällä henkilökohtaisesti yhteyttä kasvattajiin näiden osoittaessa kiinnostusta siihen.

Suomen Noutajakoira järjestön ylläpitämä noutajatietokanta toimii erinomaisena tiedonvälityskanavana harrastajille. Sieltä löytyvät kaikkien Suomessa rekisteröityjen kiharakarvaisten noutajien tiedot. Tietokantaa päivitetään 1-2 kuukauden välein.

Rodun terveystilannetta seurataan jatkuvasti. Koirien omistajia kannustetaan ilmoittamaan niiden terveydellisistä ongelmista. Sairauksista, niiden syistä, hoidosta ja ehkäisemisestä pyritään käymään avointa keskustelua. Terveysongelmien lisäksi avoimuus ja kasvattajien välinen yhteistyö ovat avaintekijöitä vaalittaessa myös hyvää luonnetta ja käyttöominaisuuksia.

Kiharakerho ohjaa koirien omistajia harrastamaan koiriensa kanssa eri lajeja. Ohjausta ja koulutusta annetaan kiharaleirillä, joka järjestetään vuosittain. Lisäksi kerho järjestää kysynnän ja mahdollisuuksien mukaan erillisiä koulutusviikonloppuja eri lajeissa, muun muassa noutajien metsästyskokeisiin tähtääville koirakoille. Koe- ja näyttelytulokset antavat informaatiota niihin osallistuvista koirista sekä niiden vanhempien jalostusarvosta.

Rotujärjestö on mukana ulkomuototuomareiden koulutuksessa.

Pentuvälittäjän tehtävänä on kertoa toteutuneista astutuksista sekä syntyneistä pennuista rodusta kiinnostuneille. Hän myös jakaa yhdessä muiden toimihenkilöiden kanssa informaatiota rodusta. Kiharakarvaisen noutajan profiilia harrastuskoirana pyritään nostamaan. Tätä kautta aktiiviset harrastajat kiinnostuvat rodusta. He ovat ihmisiä, jotka osaavat vaatia pentunsa vanhemmilta koe- ja näyttelytuloksia tai muuten haluavat vakuuttua niiden laadusta.

Pentuvälitykseen otetaan kaikki kiharapentueet, joiden kasvattaja on Kiharakerhon jäsen ja on maksanut pentuvälitysmaksun. Jalostustoimikunnan suositus on, että suunniteltavan pentueen toinen vanhemmista on palkittu näyttelyssä vähintään arvostamalla erinomainen ja toisella on laatuarvostelusta vähintään erittäin hyvä. Vanhemmista ainakin toisella tulisi olla hyväksytysti suoritettu taipumuskoee. Lisäksi vanhempien terveystarkastusten on noudatettava PEVISAA.

Kansainvälinen yhteistyö on rodussa tiivistä. Noin viiden vuoden välein järjestetään niin sanottu Curly World Seminar maassa, jossa on aktiivista kiharaharrastusta. Ensimmäinen maailmanseminaari järjestettiin Suomessa vuonna 1998. Viimeisin seminaari oli Hollannissa vuonna 2002 ja seuraava tultaneen pitämään Ruotsissa 2006. Osallistujia seminaareissa on eri puolilta maailmaa, Yhdysvalloista ja Australiasta saakka. Seminaarit luovat puitteen kasvattajien ja harrastajien tapaamisille sekä informaation vaihtamiselle. Tapahtumissa järjestetään myös aina erilaisia käyttökokeita sekä näyttelyjä.

6.4. Uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet (rodun ja rotujärjestön sisältä löytyvät positiiviset aspektit)

Kiharakarvaiset ovat todellisia dual purpose –koiria. Kauniit, näyttelyissä menestyvät koirat ovat tavallisesti myös hyväluonteisia ja toimivia harrastus- sekä metsästyskoirina.

Kiharakerho on toimiva, vaikkakin pieni, rotua harrastava yhdistys. Kokeneet rodun harrastajat ottavat uudet aktiivit mukaan toimintaan ja opastavat heitä. Harrastajien kesken ei ole syntynyt ”kuppikuntia”.

Heikkoudet (rodun sisäiset negatiiviset tekijät)

Mikäli rotu jakautuisi erillisiin käyttö- ja näyttelylinjoihin geenipooli kapenisi entisestään.

Populaatio on sekä lukumääräisesti että geneettisesti pieni maailmanlaajuisestikin.

Uiminen on osalle kiharakarvaisista noutajista hieman hankalaa. Kiharoiden ei tarvitse loikata veteen, mutta niiden tulee epäröimättä mennä uimaan ja noutaa vedestä.

Kiharakerhon jäsenmäärä on pysynyt samalla tasolla useita vuosia. Tämä tarkoittaa sitä, että uusia aktiivisia jäseniä ei liity mukaan toimintaan tai vanhoja poistuu saman verran kuin uusia saadaan mukaan.

Rodun erikoinen ulkonäkö karkottaa ihmisiä, jotka muuten saattaisivat olla potentiaalisia kiharoiden omistajia. Toisaalta ulkonäkö saattaa vetää puoleensa erikoisuuden tavoittelijoita.

Mahdollisuudet (rodun ja rotujärjestön ulkopuoliset positiiviset tekijät)

Ihmiset, jotka hankkivat koirakseen kiharakarvaisen noutajan, ovat valistuneita koiran ostajia. Monesti he ovat jo koiraharrastajia ennestään, sillä rotu on ”suurelle yleisölle” melko tuntematon.

Muiden noutajarotujen ongelmat saattavat olla mahdollisuus kiharaille. Harrastajat, jotka eivät löydä haluamaansa koiraa muista roduista, kääntyvät rodun puoleen.

Uhat (rodun ja rotujärjestön ulkopuoliset negatiiviset tekijät)

Kiharoiden rotujärjestön Suomen Noutajakoirajärjestön merkityksen kutistuminen voisi olla haitallista rodulle. Tällä hetkellä SNJ:llä on kattava paikallisyhdistysverkosto, joka järjestää koulutuksia eri puolella Suomea. Tähän Kiharakerholla ei pienenä yhdistyksenä ole mahdollisuuksia.

Epätodennäköinen, mutta periaatteessa varsin mahdollinen, uhka on rodun suosion hallitsematon kasvu.

6.5. Varautuminen ongelmiin

Jalostuspohjan liiallinen kaventuminen saattaa olla tulevaisuudessa riski kiharakarvaiselle noutajalle. Syynä tähän on se, että jalostukseen käytetään vain

jotakin tiettyä sukua olevia koiria. Riski vältetään säilyttämällä useita eri sukuja ja käyttämällä niitä jalostukseen. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan tulisi tuoda eri sukuisia koiria ulkomailta. Mikäli riski toteutuu, seuraa geneettisen vaihtelun kaventumista ja sitä kautta mahdollisesti elinvoiman laskua ja perinnöllisiä sairauksia.

Erilaisten sairauksien lisääntyminen on myös uhka rodulle. Tähän varaudutaan seuraamalla tilannetta jatkuvasti. Tämä vältetään karsimalla sairastuneet yksilöt (ja varmat kantajat) pois jalostuksesta. Lisäksi rotujärjestö pyrkii luomaan avoimen ilmapiirin, jossa tiedotetaan sairauksista ja sairastuneista yksilöistä mahdollisimman hyvin.

6.6. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Koko voimassaolokausi

Jalostustoimikunta kirjoittaa vuosittain yhteenvedon jalostukseen käytetyistä koirista, rodun terveystilanteesta ja koe- sekä näyttelykäynneistä. Mahdollisuuksien mukaan pyritään myös kirjoittamaan jalostusaiheisia artikkeleja Kihara-lehteen tai lainaamaan rodulle hyödyllisiä artikkeleja muiden rotujärjestöjen lehdistä.

Erikoisnäyttelyihin pyritään saamaan tuomareiksi rodun asiantuntijoita, joita muuten ei ehkä saada Suomeen arvostelemaan rotua. Erityisesti erikoisnäyttelyiden tuomareilta toivotaan tarkkoja, kuvailevia arvosteluja koirista, jotta jalostustoimikunta saa yksittäisten koirien ulkomuodosta mahdollisimman tarkkoja kuvauksia.

Vuosittain jaetaan noutajien metsästyskokeissa Kiharamestarin arvonimi. Sen saa määrätystä kokeesta paras voittajaluokan koira. Mikäli kyseisessä kokeessa kukaan voittajaluokan kiharakarvaisista noutajista ei saa tulosta, kiharamestarin arvon saa paras AVO1-tuloksen saanut koira. Mikäli yhdistyksellä ei ole mahdollisuutta järjestää mestaruuskoe yksin, se pyritään tekemään yhteistyössä jonkin paikallisen noutajakoirayhdistyksen kanssa. Kiharamestaruuskokeessa jaetaan myös muita kiertopalkintoja eri luokkien koirille.

2005

Järjestetään virallinen luonnetesti Kiharaleirillä

Erikoisnäyttely

Kiharamestaruus

Nou / nome

2006

Erikoisnäyttely

Koostetaan yhteenveto terveystarkastusten vastauksista

Ryhdytään keräämään tietoa kiharakarvaisen noutajien eliniästä ja kuolinsyistä

Kiharamestaruus

Nou / nome

Osallistutaan maailmanseminaariin Ruotsissa

2007

Erikoisnäyttely

Kiharamestaruus

Nou / nome

2008

Erikoisnäyttely

Kiharamestaruus

Nou / nome

Osallistutaan Englannin kiharakerhon 50-vuotisjuhlallisuuksiin

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisen seurannasta. Koska jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa, hallitus viime kädessä valvoo tavoiteohjelman noudattamista. Rotujärjestö on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaansa laatiessaan.

Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa yhdistyksen internet-sivuilla. Se päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein.

8. Lähteet

Ackerman, L. 1999. The Genetic Connection. A Guide to Health Problems in Purebred Dogs. AAHA Press. 278 s.

Cunningham JG, Farnbach GC. 1988. Inheritance and Idiopathic Epilepsy. Journal of Small Animal Practice 24: 421-424.

Curly Coated Retriever Avelskonferens 20-21.10.2001. Ruotsi.

Gough, A, Thomas, A. 2004. Breed Predispositions to Disease in Dogs and Cats. Blackwell Publishing. 240 s.

Hess, Milan – Illukka, Tiina. Henkilökohtainen tiedonanto. 2004

Hirvonen, J. 1998. Curly History in Finland. Handbook of Curly World Seminar '98. Multiprint. Oulu. 120 s.

Juga, J ym. 1999. Kotieläinjalostus. Gummerus Kirjapaino. Jyväskylä. 294 s.

Nicholls, A. 2001. The Curly Coated Retriever. River Media Services Limited. Hereford. 268 s.

Noutajatietokanta <http://www.prettybit.fi/noutajat/Noutajat.asp?Rotu=0> linkki tarkastettu 31.5.2004

Lennon, J B. 1998. The First Curly Coated Retriever Book of Champions 1860-1997. Bernard Kaymar Ltd. Lancashire. 314 s.

Luonnetestitietokanta <http://www.dogsports-online.com/lte/> linkki tarkastettu 31.5.2004

Rasdata Curly Data <http://www.rasdata.nu/curly/> linkki tarkastettu 24.6.2004

Svenska Curly Klubben: Hälsöenkät curly coated retriever.

Swenson, L. Hur använder vi våra avelsdjur? Sveriges Lantbruksuniversitet. Institutionen för husdjursförädling och sjukdomsgenetik.

Vihi 1/2004 (epilepsiaerikoisnumero)

9. Liitteet

Rotumääritelmä